

(P)

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه‌ریزی

مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس
دوره کارشناسی ارشد معارف قرآن

گروه علوم انسانی

کمیته الهیات و معارف اسلامی

تصویب چهارصد و ششمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی

مو رخ ۱۳۷۹/۱۰/۱۸

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد معارف قرآن

کمیته تخصصی: الهیات و معارف اسلامی

گروه: علوم انسانی

گردش:

رشنده: معارف قرآن

کدرشته:

دوره: کارشناسی ارشد

شورای عالی برنامه‌ریزی در چهار صد و ششمین جلسه مورخ ۱۳۷۹/۱۰/۱۸ براساس پیشنهاد شورای عالی برنامه‌ریزی دوره کارشناسی ارشد معارف قرآن که توسط گروه علوم انسانی تهیه شده و به تأیید رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) به شرح پیوست تصویب کرده، و مقرر می‌دارد:

ماده ۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد معارف قرآن از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها

و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.

الف: دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می‌شوند.

ب: مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و برآمدهای توسعه، تأسیس می‌شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه‌ریزی می‌باشند.

ج: مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق توافق خاص تشکیل می‌شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده ۲) این برنامه از تاریخ ۱۳۷۹/۱۰/۱۸ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه

می‌شوند لازم الاجرا است.

ماده ۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره کارشناسی ارشد رشته معارف قرآن

در سه فصل مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس برای اجرا به معاونت آموزشی وزارت علوم،

تحقیقات و فناوری ابلاغ می‌شود.

رأی صادره چهارصد و ششمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی

مورخ ۱۳۷۹/۱۰/۱۸

در خصوص برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد معارف قرآن

(۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد معارف قرآن که از طرف گروه علوم انسانی پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به تصویب رسید.

(۲) این برنامه از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

رأی صادره چهارصد و ششمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی مورخ ۱۳۷۹/۱۰/۱۸ در مورد

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد رشته معارف قرآن صحیح است، به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر مصطفی معین

وزیر علوم، تحقیقات و فناوری

دکتر علی شریعتمداری
رئیس گروه علوم انسانی

امس

رونوشت: به معاونت محترم آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرماید.

دکتر سید محمد کاظم نائینی

دیپر شورای عالی برنامه‌ریزی

بسم الله الرحمن الرحيم

فصل اول

برنامه دوره کارشناسی ارشد معارف قرآن

۱ - مقدمه

از آنجا که یکی از اهداف تأسیس این دوره، ایجاد ارتباط میان علوم انسانی و اسلامی از طریق ارائه این علوم در دانشگاه به دانشجویان است تا آنان با اجتهاد و تحقیق در آخرین دستاوردهای علوم انسانی بتوانند به تفسیر و تحلیل مناسب و شایسته‌ای از اسلام دست یافته و آن را به نسل تنشیه حقیقت ارائه دهند، ضرورت طرح شباهات جدید و قرائتهای نو در علوم اسلامی از جمله تفسیر و علوم قرآن احساس می‌گردد.

از سوی دیگر روش‌های سنتی کار با قرآن در مواجهه با تحولات زمان باید متحول شود و رشته مرسوم علوم قرآن و حدیث، کمتر به شباهات و ابهامات مطرح شده در رابطه با قرآن پرداخته لذا ضرورت ایجاد رشته‌ای در رابطه با فرهنگ و معارف قرآن احساس می‌شود که خالی از ضعفهای موجود باشد.

همچنین تأسیس و تشکیل رشته «معارف قرآن» تناسب همه جانبه‌ای با حوزه و حوزه‌یان دارد و دفاع از قرآن حريم و ارائه صحیح معارف و فرهنگ آن بگونه‌ای که رافع شباهات و پاسخگوی نیازهای جوامع امروز باشد از وظایف مهم حوزه‌های علمیه می‌باشد. بنابراین تشکیل این رشته، بگونه‌ای که با اهداف بالا همانگ و با نیازهای روز همکام باشد، ضرورت می‌یابد و طبیعی است که برای تحقق اهداف پیشخوانه، واحدهای پیشنهادی این رشته جدید، از بحثهایی که بیشتر به تبیین فرهنگ و معارف قرآن همراه شبهه و پاسخ آن و در نهایت قرائتی متناسب با نیازهای جوامع بشری می‌پردازد، استفاده شود.

۲ - اهداف و ضرورت‌ها

- ۱- عدم طراحی و تدوین رشته متداول علوم قرآن در دانشگاهها جهت پاسخگویی به شباهات جدید و طرح مبهم برخی مباحث همچون مسئله تأویل، محکم و متشابه و ...
- ۲- فقدان برخی مباحث در رشته مرسوم علوم قرآن و عدم طرح موضوعاتی همچون: قلمرو

موضوعات قرآن، جامعیت، جاودانگی و جهانی بودن قرآن، بررسی شباهات جدید در زمینه وحی، بررسی شباهات مستثمر قان در زمینه تدوین مقوی مقدس یا تأکید بر طرح شبیه درباره قرآن، زبان قرآن و طرح مبانی کلامی مربوط به آن، تفسیر عصری، طرح بسترهای علمی لازم برای استناد به قرآن در فقه، حقوق و ...

۳- تأکید بر شناسایی و طرح شباهات جدید واردہ بر قرآن و پاسخ گویی به آنها با توجه به تفسیر عصری (سمت گرایی شبیه‌شناسی و پاسخ کافی دادن به آنها در اکثر زمینه‌های واحدهای دروس مصوب در این رشته)

۴- گسترش حوزه استناد به قرآن در فقه و کلام و مانند آن.

۵- تربیت مربيان و مدرسان اين رشته، جهت تدریس در حوزه‌های علمیه، دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی

۶- تربیت و تأمین قرآن‌یزدوان در رشته فرهنگ و معارف قرآن

۳- تعداد واحدهای درسی

واحدهای درسی دوره کارشناسی ارشد معارف قرآن شامل ۲۸ واحد درسی اصلی و ۴ واحد پایان‌نامه جمیعاً ۳۲ واحد و ۱۸ واحد دروس پیش‌نیاز تنظیم شده است.

۴- شرایط گزینش دانشجو

۱- داشتن مدرک کارشناسی

تبصره: مدارک حوزوی همطراز با کارشناسی مورد تأیید آموزش عالی پذیرفته می‌شود.

۲- اشتغال به درس خارج فقه و اصول.

۳- قبول شدن در امتحان کتبی و مصاحبه علمی

تبصره: مواد امتحانی شامل:

الف) تفسیر المیزان ج ۲، علامه طباطبائی.

ب) البيان، آیة... العظمی خوئی، مباحث «صيانت القرآن من التحریف»، فکرة عن جمع القرآن»

ج) شرح تجدید، خواجه نصیر الدین طوسی، مبحث «الهیات بالمعنى الاخص»

۴- قبولی در آزمون سراسری کارشناسی ارشد در رشته‌های «علوم قرآن و حدیث»، «فلسفه و کلام اسلامی»، «ادیان و عرفان تطبیقی»، «فقه و مبانی حقوق اسلامی و فلسفه».

تبصره: اولویت با داوطلبانی است که دارای سن کمتر یا تحصیلات حوزوی بالاتری باشند.

دروس پیش نیاز کارشناسی ارشد رشته معارف قرآن

کد درس	نام درس	تعداد واحد	جمع	ساعه سنت	عملی نظری	ارائه درس پیش‌نیاز یا زمان
۱	روش تحقیق	۲		۳۲	۳۲	
۲	کلام جدید	۲		۳۲	۳۲	
۳	مبانی علم حقوق	۲		۳۲	۳۲	
۴	مبانی علم اقتصاد	۲		۳۲	۳۲	
۵	فلسفه تاریخ	۲		۳۲	۳۲	
۶	مبانی روانشناسی و علوم تربیتی	۲		۳۲	۳۲	
۷	مبانی علم سیاست	۲		۳۲	۳۲	
۸	تاریخ ادیان (۱)	۲		۳۲	۳۲	
۹	تاریخ ادیان (۲)	۲		۳۲	۳۲	تاریخ ادیان (۱)
جمع						۱۸

دروس اصلی کارشناسی ارشد رشته معارف قرآن

کد درس	نام درس	تعداد واحد	مجموع	ساعت سنت	عملی نظری	پیشنباز یارمان ارائه درس
۱۰	علوم قرآن (۱) تاریخ قرآن	۲	۳۲	۳۲		علوم قرآن (۱)
۱۱	علوم قرآن (۲) وحی‌شناسی	۲	۳۲	۳۲		علوم قرآن (۲)
۱۲	علوم قرآن (۳) اعجاز قرآن	۲	۳۲	۳۲		علوم قرآن (۳)
۱۳	علوم قرآن (۴) زبان قرآن	۲	۳۲	۳۲		—
۱۴	تفسیرشناسی (۱) تاریخ و روش‌های تفسیری	۲	۳۲	۳۲		تفسیرشناسی (۱)
۱۵	تفسیرشناسی (۲) اصول و قواعد تفسیر	۲	۳۲	۳۲		فلسفه تاریخ
۱۶	جامعه و تاریخ در قرآن	۲	۳۲	۳۲		مبانی روانشناس و علم تربیت
۱۷	اخلاق و تربیت در قرآن	۲	۳۲	۳۲		مبانی علم حقوق
۱۸	فقه و حقوق در قرآن	۲	۳۲	۳۲		مبانی علم اقتصاد
۱۹	اندیشه‌های اقتصادی در قرآن	۲	۳۲	۳۲		مبانی علم اقتصاد
۲۰	قرآن و ادیان دیگر	۲	۳۲	۳۲		تاریخ و ادیان (۲)
۲۱	متون تخصصی به زبان خارجی	۲	۳۲	۳۲		—
۲۲	قرآن از منظر اندیشمندان معاصر	۲	۳۲	۳۲		—
۲۳	جامعیت و جاودانگی قرآن و قلمرو موضوعات آن	۴	۳۲	۳۲		کلام جدید
جمع						

روش تحقیق

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشناز: ندارد

هدف: آشنائی با روش تحقیق، منابع تحقیق، طرح نگاری و مسئله یابی و ممارست در علوم و معارف قرآنی

سرفصل دروس:

- هدف از مطالعه روش تحقیق و ضرورت آن
- روش‌های علمی تحقیق و عناصر اصلی آن
- طرح‌های تحقیق، هدف طرح تحقیق
- انواع طرح تحقیق (تحقیق بر مبنای اطلاعات قبلی، تاریخی، اطلاعات آماری،)
- مراحل روش علمی تحقیق
- روش‌های تحقیق در قلمرو قرآن (بیان نمونه‌ها، تجارت و...)
- روش‌های جمع آوری اطلاعات (کاربرد کتابخانه در جمع آوری اطلاعات، تهیی و نوشتگری، رساله، کتاب)
- موضوعات انتخابی استاد

کلام جدید

تعداد واحد: ۲

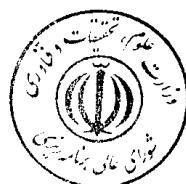
نوع واحد: نظری

پیشناز: ندارد

هدف: آشنایی با تعریف، مبانی، منابع و مسائل اصلی کلام جدید
عنوان مقدمه برای فهم ابعاد کلامی قرآن مجید

سرفصل دروس:

- تعریف کلام جدید و تفاوت آن با کلام قدیم
- تاریخچه و اهداف کلام جدید
- نیاز به دین با رویکرد به اصول انسان
- اثبات پذیری یا عدم اثبات پذیری مسایل دینی
- نقد و بررسی رابطه عقل و وحی و علم و دین
- پارادوکسهای محتمل در متون مقدس و پاسخ از آنها
- موضوعات انتخابی استاد

مبانی علم حقوق

تعداد واحد: ۲

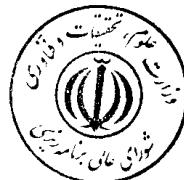
نوع واحد: نظری

پیشناز: ندارد

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با مفهوم حق، منابع آن، آثار و خصایص و مراحل پیدایش قانون، شعب و رشته‌های مختلف حقوقی و مبانی آنهاست.

سرفصل دروس:

- تعریف مختصری از اصول مکتبهای حقوق فطری، تاریخی، تحقیقی اجتماعی و تحقیقی حقوقی
- هدف حقوق: نظریه حقوق فردی و نظریه حقوق اجتماعی
- قاعده حقوقی: الزامی بودن حقوق، حقوق و ضمانت اجراء، کلی بودن حقوق، تعریف قاعده حقوقی
- علم حقوق و تقسیمات آن: حقوق عمومی و خصوصی، حقوق داخلی و بین المللی
- منابع حقوق: قانون و نظریه عمومی آن، عرف، رویه قضایی، اندیشه‌های حقوقی قلمرو و اجرای قواعد حقوقی: اجرای قواعد حقوقی در مکان، اجرای قواعد حقوقی در زمان
- مفهوم و تعریف اقسام حق
- منابع ایجاد حق: اعمال و وقایع حقوقی
- تملک و انتقال و زوال حق
- اجرای حق: نسبی بودن اجرای حق، ضمانت اجرای حق، اثبات حق (دلایل اثبات حق که شامل اقرار، اسناد، شهادت و سوگند است)

مبانی علم اقتصاد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشناه: ندارد

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با مفاهیم کلی اقتصاد، تعاریف، تحلیلها و کاربرد و سیاستگذاری‌های اقتصادی خرد و کلان در سطح مقدماتی است.

سرفصل دروس:

- موضوع علم اقتصاد، ماهیت پدیده‌های اقتصادی، روش علم اقتصاد
- سوالات اساسی علم اقتصاد
- اقتصاد خرد و کلان، اقتصاد اثباتی و دستوری
- عرضه - تقاضا
- تعادل، کشن و ...
- انواع بازارها (رقابت کامل، رقابت انحصاری،...)
- حسابداری درآمد ملی، شاخص‌های قیمتی، تعیین درآمد ملی
- پول، تاریخچه پیدایش، عرضه و تقاضای پول، نظریه مقداری پول
- سیاستهای اقتصادی (سیاستهای مالی و پولی)، اقتصاد بین‌الملل
- مروری بر نظام‌های اقتصادی

فلسفه تاریخ

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشناز: ندارد

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با نگرشاهی قرآن درباره تاریخ (ستتها، عناصر، عوامل محرک و تکامل تاریخ)

سرفصل دروس:

- عناصر جامعه در قرآن و نقش انسان در پویایی تاریخ
- قرآن و سنت‌های تاریخ
- رابطه سنت‌های تاریخ با هدایت‌های قرآنی
- قرآن و تأثیر متقابل روابط اجتماعی
- عوامل محرک تاریخ (تصادف، شرایط اقتصادی، نوایغ و اختراعات و...)
- توجیه تاریخ براساس دین
- تکامل تاریخ
- تکامل و هدف‌داری
- تفسیر الهی تاریخ
- تعریف «تمام» و «کمال»
- روش قرآن در بیان رویدادهای تاریخی

مبانی روانشناسی و علوم تربیتی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنهاد: ندارد

هدف: آشنایی اجمالی با مفهوم، منابع، روش‌ها و مبانی روانشناسی، جایگاه آن در بین علوم بعنوان مقدمه برای شناخت ابعاد روانشناسی و علوم تربیتی قرآن

سرفصل دروس:

- تعریف و ماهیت علمی روانشناسی
- تاریخچه، اهداف و روش‌های علمی روانشناسی
- محركهای رفتار موجودات زنده
- یادگیری و انواع مختلف آن
- شخصیت و مسائل مربوط به آن
- رفتار اجتماعی
- مبانی انسانشناسی قرآن
- نفس و شئونات وجودی آن در قرآن
- اصول کاربردی ناظر بر تعلیم و تربیت در قرآن

مبانی علم سیاست

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشناز: ندارد

هدف: آشنایی اجمالی دانشجویان با مبانی علم سیاست بعنوان مقدمه برای شناخت دیدگاه‌های اجتماعی- سیاسی قرآن و آشنا ساختن دانشجویان با ماهیت، اصول و قلمرو سیاست، عملکردها و ...

سرفصل دروس:

- تعاریف عمده علم سیاست از دیدگاه مکاتب مختلف
- رابطه دین با سیاست در مکاتب مختلف
- پیدایش دولت، بررسی حوزه حکومت، ساختار و کارکرد آن
- ارکان فرهنگ سیاسی (با رویکردی قرآن شناسانه)
- تفاوت نظام حکومتی اسلام با نظام‌های حکومتی معاصر
- احزاب سیاسی
- زور و مشروعیت
- نهادهای بین‌المللی

تاریخ ادیان (۱)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشناز: ندارد

هدف: آشنایی با عقاید و ادیان مردم جهان

سرفصل دروس:

تقسیم‌بندی ادیان - سیری اجمالی در مورد منابع تاریخ ادیان - اصطلاحات دینی
(تعریف دین از دیدگاه موحدین و جامعه‌شناسان - مذهب - شریعت - فرقه - ثنویت -
تلیث و ...) ادیان ابتدایی (توتم پرستی - تابو - فتیش - آنیمیزم و ...) ادیان قدیم (مصر
قدیم - بابل - یونان و ...) ادیان ایران قبل از اسلام - دین زرده‌شته - ادیان هند - دین بودا -
جايانى - سیکھه - ادیان جنوب شرق آسیا (دین تائو - کنفوشیوس - شیشو)

تاریخ ادیان (۲)

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشنباز: تاریخ ادیان (۱)

هدف:

سرفصل دروس:

عبرتهای اولیه - ابراهیم و اعتقاب او (اسحق - یعقوب و اسپاط اثنتی عشر) - زندگی موسی (ع) - مأموریت موسی - فتح کنعان - آغاز حکومت بنی اسرائیل - داود - سلیمان و تشکیل حکومت اسرائیل و یهودیه - انبیاء بنی اسرائیل - اسارت بابل - تشکیل مجتمع علمی - تدوین قلمود - ظهور مسیح - آوارگی‌های یهود - یهود در قرون وسطی - یهود در اسپانیا - یهود بعد از رنسانس و یهود در زمان حاضر.

مسیحیت: اوضاع جهان قبل از ظهور مسیح - زندگی عیسی مسیح (ع) - اناجیل اربعه - تعالیم عیسی (ع) - مصلوب شدن عیسی (ع) - حواریون - عهد جدید - پولس رسول و خدمات او در انتشار مسیحیت - کلیساهاي اولیه - معرفی فرقه‌های مسیحی (کاتولیک - ارتودکس - پروتستان)، نهضت کلیسا - مسیحیت در قرون وسطی - مسیحیت بعد از رنسانس - مسیحیت در زمان حال

علوم قرآن(۱) تاریخ قرآن

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشناز: ندارد

هدف: آشنایی با گردآوری قرآن، بررسی شباهات در این زمینه

سرفصل دروس:

- آشنایی با سیر تاریخی گردآوری قرآن در زمان پیامبر(ص) و آراء دانشمندان در این زمینه
- آشنایی با مصحف علی(ع) و ویژگیهای آن
- آشنایی با سیر تاریخی گردآوری قرآن در زمان خلیفه دوم و آراء دانشمندان در این زمینه
- آشنایی با سیر تاریخی گردآوری قرآن در زمان خلیفه سوم و آراء دانشمندان در این زمینه
- بررسی شباهات مسلمانان، معاندان و مستشرقان در زمینه جمع قرآن
- آشنایی با تاریخ تطور قرآن کریم از آغاز نزول تا زمان تثبیت قرائات مشهوره
- شیوه نگارش قرآن و گذری بر تحول و اصلاح شیوه نگارش

علوم قرآن (۲) وحی‌شناسی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشناز: علوم قرآن (۱)

هدف: بررسی جامع مسئله وحی و شباهات مربوط به آن با تأکید بر شباهات جدید

سرفصل دروس:

- تعریف وحی در اصطلاح (مسلمانان، اهل کتاب و...)
- حقیقت و ماهیت وحی و بررسی شباهات در این زمینه
- تفاوت وحی با الهام و تجربه‌های دینی
- وحی در قرآن و سنت (استعمالات، طرق، ویژگیها و...)
- تفاوت وحی غیر قرائی با قرائی و بررسی آراء و شباهات قدیم و جدید در این زمینه
- تنزیه انبیا از افتراءات، جوششهای درونی، صرع و القاءات شیطان (اسطوره غراییق و...)
- کیفیت ارتباط انبیاء با خدا (رؤیا، تکلیم، الهام، و...) و شباهات مربوط
- وحی و خواسته‌ها و پرسش‌های مردم (بحث اسباب نزول نه شان نزولها بصورت تاریخی)
- عصمت پیامبر (ص) در مرحله تلقی و حفظ و ابلاغ وحی و... و شباهات مربوط
- وحیانی بودن الفاظ قرآن (آیا پیامبر (ص) قرآن را با همین الفاظ تلقی و به مردم ابلاغ کرد؟)

علوم قرآن (۳) اعجاز قرآن

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشناه: علوم قرآن (۲)

هدف: شناخت اعجاز قرآن و وجوه آن، بررسی تحریف و شباهات مربوط به آن و مقایسه قرآن با متون مقدس

سرفصل دروس:

- اعجاز قرآن
- وجوه اعجاز قرآن
- عدم تحریف قرآن و بررسی شباهات مربوط
- فرق اسلامی و تحریف قرآن
- شیعه و تحریف قرآن
- مقایسه قرآن با تورات و انجیل
- نقش آیات تشییعی قرآن و متون مقدس در انتساب تحریف به آنها
- بازخوانی اعجاز قرآن در عصر حاضر

علوم قرآن (۴) زبان قرآن

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشناز: علوم قرآن (۳)

هدف: بررسی زبان قرآن و تفاوت آن با زبان علم و فلسفه، قصص قرآن، کنایه، اشاره و ...

سرفصل دروس:

- زبانشناسی و واژهشناسی قرآن
- آشنایی با سیر تاریخی واژهشناسی کلمات قرآن
- رابطه نگارش معاجم و فرهنگ لغات عربی با تلاش‌های واژه‌شناسانه قرآن
- الفاظ اعجمی و کیفیت ورود آنها به قرآن
- تفاوت زبان علم و فلسفه با زبان دین
- نقش مثَل و کنایه، اشاره، مجاز و تشییه معقول به محسوس در زبان دین
- قصص قرآن
- نقش قرائات در فهم معنی و محتوای کلام خدا

تفسیرشناسی (۱) تاریخ و روش‌های تفسیری

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشناز: ندارد

هدف: بررسی تاریخ تفسیر نگاری و مراحل آن و آشنائی با روش‌های تفسیری

سرفصل دروس:

- تاریخ تفسیر نگاری و طبقات مفسران
- ویژگیهای تفسیر در عصر پیامبر (ص)، صحابه، تابعین، معصومین (ع) و عصر تدوین
- تفسیر ترتیبی و موضوعی و فوائد و مضار هریک
- مناهج عمده تفسیری، تفسیر مؤثر، عقلی، باطنی (عرفانی) و عصری و علمی
- تفسیر شیعه و موضع آنها در تفسیر قرآن
- تفسیر معتزله و موضع آنها در تفسیر قرآن
- تفسیر اشعره و موضع آنها در تفسیر قرآن
- تفسیر موضوعی، روش‌ها، جهتگیریها، مذاهب
- نقد و تحلیل نظریه برخی از مستشرقان (مانند گولدزیهر،...)

تفسیرشناسی (۲) اصول و قواعد تفسیر

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشناز: تفسیرشناسی (۱)

هدف: آشنایی با تفسیر، تأویل، اصول و قواعد این دو، محکم و متشابه

سرفصل دروس:

- تفسیر و تأویل و تفاوت جوهری میان این دو
- قواعد و اصول تفسیر
- تفسیر به رأی و مراد از آن
- محکم و متشابه، ملاک و معیار در آن
- اسرائیلیات در تفسیر
- تفسیر طبری و آراء پیچیده او
- مجاهد و گرایش او به تأویل
- مباحث هرمنوتیک در قرآن و کتابهای مقدس
- روش‌های مقایسه‌ای میان تفسیر قرآن و کتابهای مقدس

جامعه و تاریخ در قرآن

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشناه: فلسفه تاریخ

هدف: آشنایی با دیدگاه‌های قرآن در زمینه تاریخ و سیاست

سرفصل دروس:

- قرآن و فلسفه تاریخ
- قرآن و تاریخ ام
- قرآن و عوامل انحطاط و پیشرفت جامعه
- روابط بین الملل و دیدگاه جهانی قرآن
- قرآن و مسائل سیاسی شامل امت، امام، جامعه و ...
- چگونگی اداره جامعه در اسلام
- بیان بعد اجتماعی تفسیر سوره‌های حج و جمعه
- ابعاد تاریخی - سیاسی قصص قرآن

اخلاق و تربیت در قرآن

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشناز: مبانی روانشناسی و علوم تربیتی

هدف: آشنایی با دیدگاههای روانشناسی، اخلاقی و تربیتی در قرآن

سرفصل دروس:

- اخلاق فردی و اجتماعی در قرآن

- تکریم و تحفیر انسان در قرآن

- عوامل رشد و انحطاط روانی انسان‌ها

- عوامل تربیت اخلاقی در قرآن

- موانع تربیت اخلاقی در قرآن

- خودشناسی در قرآن

- نفس و روان از دیدگاه قرآن

- اخلاق در تفکر دینی

فقه و حقوق در قرآن

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشناز: مبانی علم حقوق

هدف: آشنائی با دیدگاه‌های حقوقی قرآن و بررسی حقوقی آیات الاحکام

سرفصل دروس:

- آیات الاحکام در قرآن
- تدریجی بودن احکام
- جایگاه احکام در کلام خدا
- تحول و ثبات در احکام
- نظام و فلسفه حقوقی قرآن
- حقوق خدا در قرآن
- حقوق جزا، خصوصی، عمومی و بین الملل از دیدگاه قرآن

اندیشه‌های اقتصادی در قرآن

تعداد واحد: ۲

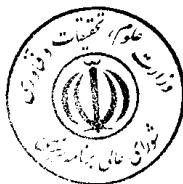
نوع واحد: نظری

پیشناز: مبانی علم اقتصاد

هدف: آشنائی با اندیشه‌ها و دیدگاه‌های اقتصادی قرآن

سرفصل دروس:

- ضرورت توجه به اندیشه اقتصادی قرآن
- نگرش قرآن نسبت به انسان در جریان عادی زندگی
- نگرش قرآن نسبت به حیات دنیا و جایگاه مال و ثروت
- قشربندیهای اجتماعی - اقتصادی از دیدگاه قرآن
 - عدالت از منظر قرآن
 - دیدگاه قرآن در زمینه عزت و قدرت برتر و رفاه عمومی
 - مالکیت در قرآن
 - انفاق از دیدگاه قرآن
 - آیات ربا
 - کنز و تکاثر
 - مالیاتهای اسلامی
 - روش‌های کسب ثروت در قرآن

قرآن و ادیان دیگر

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشناز: ندارد

هدف: ادیان دیگر از دیدگاه قرآن

سرفصل دروس:

- معرفی - ادیان غیر اسلامی از دیدگاه قرآن - دیدگاه قرآن در مورد تورات و انجیل -
- انبیاء در قرآن - بنی اسرائیل در قرآن - مشترکات کتب عهد عتیق و قرآن (خدا، فرشتگان، رستاخیز، منجی، معاد و ...)، مجادلات مسلمانان با پیروان ادیان دیگر.

متون تخصصی به زبان خارجی

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشناه: ندارد

هدف: آشنایی با بهره برداری از متون خارجی در عرصه قرآن و معارف آن

سرفصل دروس:

- عنوان تفسیر - قرآن از دائرة المعارف انگلیسی Shorten
- قرآن در اسلام - علامه طباطبائی
- بررسی ترجمه‌های انگلیسی قرآن
- نگاهی به متون انگلیسی قرآن در زمینه موضوعات مختلف (در زمینه آیات حقوق - مقاله آقای محمصانی)

قرآن از منظر اندیشمندان معاصر

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشناه: ندارد

هدف: آشنا ساختن دانشجویان با دیدگاه‌های اندیشمندان معاصر در زمینه قرآن

سrfصل دروس:

- سیر تاریخی و تطور اندیشه خاورشناسان در مسئله قرآن (ترجمه، تفسیر، معاجم، معارف)
- عوامل و انگیزه‌های گرایش خاورشناسان به قرآن و دامنه پژوهش‌های آنها
- قرآن از منظر قرآن پژوهان غیر مسلمان (مبشران مسیحی، روشنفکران لایشک و...)
- قرآن از دیدگاه قرآن پژوهان مسلمان
- طرح بازگشت به قرآن و بستر آن در میان اندیشمندان معاصر
- تحولات پژوهشی قرآن در میان نویسنده‌گان روشنفکر ایرانی

جامعیت و جاودانگی قرآن و قلمرو موضوعات آن

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیشناز: میانی کلام جدید

هدف: بررسی جامعیت و جاودانگی قرآن و شناخت قلمرو موضوعات آن

سرفصل دروس:

- مفهوم جامعیت و دیدگاههای متفاوت درباره آن
- ملاک‌ها و ویژگیهای جامعیت
- ادله اثبات جامعیت قرآن
- بررسی و پاسخ به شباهات در زمینه جامعیت قرآن
- جامعیت و قلمرو دین
- قلمرو دین و مسئله حداقلی و حداکثری
- بررسی مسئله قرآن و فرهنگ زمانه عصر بعثت

«منابع دروس»

روش تحقیق

ولی الله نقی پورفر	- پژوهشی پیرامون تدبیر در قرآن
محمد الغزالی	- کیف تعامل مع القرآن
سید هدایت جلیلی	- روش شناسی تفسیر موضوعی قرآن
محمد باقر الصدر	- المدرسة القرآنية
فوّاز احمد زمرلی	- کیف تدبیر القرآن
مهندس عبدالعلی بازرگان	- متداول‌زی تدبیر در قرآن
بهاءالدین خرمشاهی (تفسیر پژوهی و روشهای تفسیری)	- دانشنامه قرآن و قرآن پژوهی ۲ جلد

مبانی علم اقتصاد

استانی فیشر	- علم اقتصاد
پل ساموئلسن	- اقتصاد ۲ جلد
دومینیک سالواتوره	- اصول علم اقتصاد
محمد طبیبیان	- اقتصاد کلان
فریدون تقضی	- اقتصاد کلان

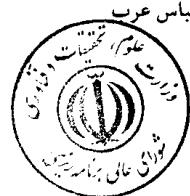

فلسفه تاریخ

شهید مظہری	- فلسفه تاریخ
امری نف - ترجمه دکتر فریار	- فلسفه تاریخ
ای، اچ، کار - ترجمه حسن کامشاد	- تاریخ چیست؟
شهید صدر	- سنت‌های اجتماعی و فلسفه تاریخ در مکتب قرآن
دکتر عزت الله رادمنش	- تاریخ در قرآن
دکتر حسن سلمان	- النظرية القرآنية لتفسير حركة التاريخ
عبدالکریم زیدان	- السنن الہیہ فی الام و الجماعات
محمد تقی مصباح	- جامعہ و تاریخ از دیدگاه قرآن
الشیخ الرکابی	- السنن التاریخیہ فی القرآن المجید
محمد جعفر نجفی علمی	- جامعہ و سنن اجتماعی در قرآن
محمد عبدالجبار	- المجتمع، بحوث فی المذهب الاجتماعی القرآن

مبانی روانشناسی و علوم تربیتی

مان، ترجمه محمود ساعتچی (۲ جلد)

سیرووس عظیمی (۲ جلد)

رضا فرهادیان

عبدالله صبری

محمد عثمان نجاتی ترجمه عباس عرب

محمد تقی مصباح

رمضان محمد قدّانی

محمد باقر حجتی

- اصول روانشناسی

- اصول روانشناسی عمومی

- مبانی تعلیم و تربیت در قرآن

- مبانی انسان‌شناسی در قرآن

- قرآن و روانشناسی

- معارف القرآن

- علم النفس الاسلامی

- گامی فراسوی روانشناسی اسلامی

تاریخ ادیان (۱)

تاریخ جامع ادیان تألیف جان ناس ترجمه علی اصغر حکمت - خلاصه‌الادیان تألیف دکتر مشکور

- تاریخ ادیان تألیف علی اصغر حکمت - تاریخ تمدن ویل دورانت - دائرۃالمعارف الیاده و هستینگ

تاریخ ادیان (۲)

تاریخ جامع ادیان - تألیف جان ناس ترجمه علی اصغر حکمت تاریخ تمدن ویل دورانت - تاریخ

کلیسای قدیم - جهان مسیحیت تألیف این رمولند، ترجمه محمد باقر انصاری دائرۃالمعارف جودانیکا

- دائرۃالمعارف الیاده و هستینگ

علوم قرآن (۱) تاریخ قرآن

محمد‌هادی معرفت

دکتر رامیار (جای پ ششم)

آیه... خوئی

دکتر حجتی

زرقانی

جعفر مرتضی

محمد‌هادی معرفت

عبدالصور شاهین

ابو عبدالله زنجانی

سیوطی

محمد‌حسین علی الصغیر

- التمهید

- تاریخ قرآن (جای پ ششم)

- الیبیان (بحث جمع القرآن)

- تاریخ قرآن

- مناهل العرفان

- حقایق هامه

- تاریخ قرآن

- تاریخ قرآن

- تاریخ قرآن

- الاتقان

- تاریخ القرآن

علوم قرآن (٢) وحى شناسى

علماء طباطبائى	- الميزان (موارد مناسب)
معرفت	- التمهيد
رشید رضا	- الوحي المحمدى
زرقانى	- مناهل العرفان
صباحى صالح	- مباحث فى علوم القرآن
محمد باقر سعیدی روشن	- تحلیل وحی از دینگاه اسلام و مسیحیت
محمدحسین ذهبی	- الوحي والقرآن الكريم
حسن ضیاء الدین عتر	- بنیات المعجزة الخالدہ
محمد تقی شریعتی	- وحی و نبوت در قرآن

علوم قرآن (٣) اعجاز قرآن

آية... خوئی	- البيان (اعجاز قرآن)
زرقانی	- مناهل العرفان
معرفت	- صيانة القرآن عن التحريف
باقلاوى	- اعجاز قرآن
مصطفى صادق رافعی	- اعجاز قرآن
سیوطی	- الاتنان
میرمحمدی	- بحوث فى تاريخ القرآن و علومه
علماء طباطبائى	- الميزان (موارد تناسب)
بلاغی	- الهدى الى دین المصطفی
عبدالکریم خطیب	- الاعجاز في دراسات السابقین
بنت الشاطی	- الاعجاز البیانی

علوم قرآن (٤) زبان قرآن

ابن ایش	- مقدمه النهايه فى غريب الحديث
طربی	- مجمع البحرين
عبدالرؤف مصری	- معجم القرآن
حسین نصار	- المعجم
جوهروی	- مقدمه صحاح اللげ
محمد مجتبه شبستری	- هرمنوتیک کتاب و سنت
مصطفوی	- التحقیق فی کلمات القرآن
ابوزید	- التطور الدلالي بين لغة الشعر الجاهلي و لغة القرآن الكريم
	- مفهوم النص دراسة ادبیه
	- التشیهات القرائیه و اللغة العربیه

تفسير شناسی (۱) تاریخ و روش‌های تفسیری

ذهبی
دکتر حجتی	- التفسیر و المفسرون
- تاریخ تفسیر
مقاله تفسیر در دائرة المعارف اسلامی و دائرة المعارف تشیع
عمید زنجانی
گولدزیهر
هدی جاسم ابوطیره
بغدادی
عبدالمحسن عبدالحمید
محمدحسین علی الصغیر	- مبانی و روشهای تفسیر قرآن
- مذاهب التفسیر الاسلامی
- المنہج الاتری فی تفسیر القرآن
- مناهج المفسرین
- تطور تفسیر القرآن
- المبادی العامه للتفسیر

تفسير شناسی (۲) اصول و قواعد تفسیر

ذهبی
گولدزیهر، ترجمه عبدالحليم نجار
جوینی
کمالی ذرفولی	- التفسیر و المفسرون
- مذاهب التفسیر الاسلامی
- منابع التفسیر
- قانون تفسیر
- دائرة المعارف الاسلامیة
زرکشی
زرقانی
سوطی
ملا عبدالرزاق	- البرهان
- مناهل العرفان
- الاقناء
- التأویلات
صمد محمد ابو شبهه	- الامام ابن تیمیه و موقفه من التأویل
- فلسفه التأویل عند ابن عربی
- الاسرائیلیات والمواضیعات فی التفسیر

جامعه و تاریخ در قرآن

محمد فاروق نیهان
استاد مصباح
آیه...مکارم
شهید صدر
جواد آملی
علامه طباطبائی
شهید مطهری
شهید مطهری
محمد رضا، محمد و علی حکیمی | - نظام الحكم فی الاسلام
- معارف قرآن
- پیام قرآن ۱۰
- سنتهای تاریخ در قرآن
- تفسیر موضوعی
- المیزان (موارد مناسب)
- فلسفه تاریخ
- جامعه و تاریخ
- الحياة ج ۲ |
|---|--|

اخلاق و تربیت در قرآن

مصطفیٰ یزدی	- خودشناسی برای خود سازی
کلینی	- اصول کافی
امام علی (ع)	- نهج البلاغه
فیض کاشانی	- معجمة البيضاء
امام خمینی	- اربعین
محمد غزالی	- احیاء العلوم
علامه طباطبائی	- المیزان (موارد خاص)
دکتر عدنان الشریف	- من علم النفس القراءی

فقه و حقوق در قرآن

- کتابهای پیشنهادی استاد و جزوای ایشان

اندیشه‌های اقتصادی در قرآن

دفتر همکاری حوزه و دانشگاه	- مبانی فقهی اقتصاد اسلامی
موسوی	- پیام‌های اقتصادی قرآن
شهید صدر	- اقتصادنا
محمد رضا، محمد و علی حکیمی	- الحیاة ج ۳ و ۴ و ۵ و ۶

قرآن و ادبیات دیگر

تفسیر مختلف قرآن مجید - المیزان (مباحث مربوطه) - ملل و نحل شهرستانی - تاریخ جامع ادیان تأثیف جان ناس - تاریخ تمدن ویل دورانت (قسمتهای مربوط به یهود و مسیحیت) - احتجاجات طبرسی - التمهید باقلانی - عهدین، قرآن و علم تأثیف دکتر بوکای، ترجمه حسن حبیبی

متون تخصصی به زبان خارجی

- دائرة المعارف‌های معروف اسلامی

قرآن از منظر اندیشمندان معاصر

- دکتر محمد حسین
علی الصغیر
- محمد مهدی علیقلی
محمد حسین علی الصغیر
- محمد باقر الحکیم
نجیب العقیقی
- محمد عزه دروزه
محمد عزه دروزه
- احمد عمران
عفت شرقاوی
- مطالعات اسلامی (سیری در افکار نصر حامد ابوزید و محمد ارکون) سازمان ارتباطات
عبدالرحمن فهد الرومي
- خاورشناسان و پژوهشگاه قرآنی
- قرآن از دیدگاه ۱۱۴ دانشمند جهان
- المستشرقون والدراسات القرآنية
- المستشرقون والقرآن
- المستشرقون
- القرآن والملحدون
- القرآن والمبشرون
- القرآن والمسيحية في الميزان
- الفكر الديني في مواجهة العصر
- المدرسة العقلية الحديثة في التفسير

جامعیت و جاودانگی قرآن و قلمرو موضوعات آن

- شهید مطهری
جعفر سبحانی
- محمد تقی مصباح
جوادی آملی
- سید محمد علی ایازی
مرکز تحقیقات استراتژیک
- سید محمد علی ایازی
- محمد خاتم پیامبران
- خاتمیت از نظر قرآن و حدیث
- راهنمای شناسی
- شریعت در آینه معرفت
- مجموعه آثار کنگره بررسی مبانی فقهی حضرت امام ج ۱۰
- جامعیت قرآن
- انتظار از دین از دیدگاه متفکران معاصر
- قرآن و فرهنگ زمانه

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و امور ارشاد عالی

بیانی

تاریخ ۱۴۷۴/۱۱/۲۵
شماره ۱۳۲/۲۶۶۲

پیوست

دستور العمل اجرایی موضوع کاهش سقف واحدهای درسی
دوروهای کارداشی، کارشناسی و کارشناسی ارشد
مصوب جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۴۷۴/۱۱/۲۲

۱- گروههای برنامه ریزی موظفند حداکثر طرف مدت ۶ ماه برنامه‌های مصوب مربوط به خودرا بازنگری کرده و سقف واحدها را تحدیم‌جاز کاهش دهند.
۲- برنامه‌های اصلاح شده از تاریخ ابلاغ، برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم الاجرا است.

۳- دانشجویان شاغل به تحصیل می‌توانند برآماس سقف تعیین شده در برنامه جدید، به تشخیص گروه آموزشی دوسته ذی ربط و بارعایت شرایط زیر فارغ التحصیل شوند:
۱- واحدهای درسی الزامی دوره را اعم از عمومی، پایه، اصلی و تخصصی تاسیفی مجاز دویبرنامه جدید، گذرازده باشند.

۲- برای رشته‌هایی که هنوز برنامه جدید آنها ابلاغ نشده است، سقف واحدهای در دوره کارشناسی برای رشته‌های فنی و مهندسی ۱۴۵ واحد و برای سایر رشته‌ها ۱۲۵ واحد و برای دوره کارشناسی ارشد ۲۲ واحد است.

۳- آن دسته از دانشجویانی که در شمول بند ۲-۱ قرار نمی‌گیرند یعنی تعداد واحدهای گذرانده شده، آنها کمتر از حد مجاز است، می‌توانند از نیمسال تحصیلی بعد کمبود واحدهای درسی خود را تا سقف تعیین شده برابر برنامه جدید بگذرانند، در این صورت:
الف: کلیه واحدهای گذرازده شده قبلی دانشجو، حتی اگر در برنامه جدید حذف شده باشد، پذیرفته می‌شود.

ب: درس‌هایی که در برنامه جدید با تعداد واحد کمتر یا بیشتر عرضه شده‌اند و دانشجو و آن دویس‌های قبلاً گذرازده است، برآماس همان تعداد واحد گذرانده شده از او پذیرفته می‌شود و نیازی به گذراندن واحدهای اضافی برای آن دروس را ندارد.

ج: گذراندن درس‌هایی از برنامه قیمت که در برنامه جدید حذف شده است، برای دانشجویانی که آن درس را نگذرازده اند الزامی نیست.

د: برای فواغت از تعدادی در دوره‌های کارداشی، کارشناسی، کارشناسی فنی و سه‌گرده ارشد پذیرفته گذراندن کایه دروس علومی (مصوب جلسه ۲۸۲ در ۱۴۷۴/۶/۲۰) مورخ ۱۴۷۴/۶/۲۰ شورای عالی برنامه ریزی (الزامی است).

در جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی، مورخ ۱۴۷۴/۱۱/۲۲ در بورد دستور العمل اجرایی کاهش سقف واحدهای درسی دوره‌های کارداشی، کارشناسی و کارشناسی ارشد صحیح است. جهت اجرا ابلاغ شود.

دکتر سید محمد رضا چشمی کلیه ایگانی

وزیر فرهنگ و امور ارشاد

رونوشت: موافقت مختار وزارت فرهنگ و آموزش عالی و
مختار و مختار آموزشی وزارت بهداشت، بهداشت، بهداشت و آموزش پژوهشی و

رئیس کمیته انتخاباتی از اسلامی

خواهشمندان است دستور فرمائید به واحدهای مجری ابلاغ نمایند.

سید محمد کاظم نایب رئیس

د. ای. عالی برنامه ریزی

بیانی

جمهوری اسلامی ایران

وزارت فرهنگ و آموزش عالی

تاریخ ۱۱/۲۲/۴۴۷۷

شماره ۲۶۹۹

پیوست

حداکثر واحدهای در مقاطع مختلف آموزش عالی
(اصوبات جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ مورخ ۱۰/۲۵/۱۳۲۲ و ۹/۱۱/۱۳۲۲)

شورای عالی برنامه ریزی

شورای عالی برنامه ریزی به پیشنهاد گروههای برنامه ریزی و براساس بازنگریدهی برنامهای آموزشی، حذف دروس ناموفق و واحدهای غیرضرور و ادغام شاخمهای بعوضی از رشته‌های تحصیلی، حداکثر واحدهای در مقاطع مختلف آموزش عالی را به شرح زیر تصویب کرد ماین اصوبات از تاریخ تصویب قابل اجرا است و به موجب آن اصوبات قبلی لغو می‌گردد.

۱- دوره‌های کاردانی حداقل ۶۲ و حداکثر ۲۲ واحد

۲- دوره‌های کارشناسی حداقل ۱۲۰ واحد و حداکثر ۱۲۵ واحد (برای رشتمهای مختلف فنی و مهندسی حداکثر ۱۴۰ واحد)

۳- دوره‌های کارشناسی نایابه ته حداقل ۶۵ و حداکثر ۲۵ واحد

۴- دوره‌های کارشناسی ارشد نایابه حداقل ۲۸ و حداکثر ۲۲ واحد (که از این تعداد ۴ تا ۱۵ واحد اختصاری به پایان نامه نارد)

۵- دوره‌های کارشناسی ارشد پژوهشی حداقل ۱۲۲ و حداکثر ۱۸۲ واحد

۶- دوره‌های دکتری D. Ph. حداقل ۴۲ و حداکثر ۵۵ واحد (که از این تعداد ۱۶ تا ۲۵ واحد می‌تواند اختصاری به رساله داشته باشد).

دراینصورت :

الف : گروههای برنامه ریزی مزبور اند که به برنامههای مصوب رشتمهای مربوط به خود ابررسی کرده و با خذف واحدهای غیرضرور، سقف واحدهای در مقاطع مختلف تحصیلی به سطح تعیین شده فوق کاهنده هستند.

ب : این تقلیل واحدهای برنامه ریزی جدید برای دانشجویان ورودی سالهای تحصیلی ۱۳۲۲-۱۳۲۳ و بعد از آن قابل اجرا است.

ج : دانشجویان ورودی قبل از ۱۳۲۲ نیز می‌توانند وصیت تحصیلی خود را برناهای جدید تطبیق دهند، دراین‌جهت تطبیق واحد و دروس با برنامه‌های جدید حسب مورد برعهده شورای آموزشی گروه یا گروه تخصصی تکریان موسسه ذی‌ربط است.

راهنمایی صادر جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ وزیر اعلیٰ برنامه ریزی در خصوص تقلیل واحدهای در مقاطع مختلف تحقیقی صحیح است به برخاسته اجرا گذارده شود.

لکترسیونیک و مهندسی کلپارکانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

روزنوشت : معاونت محترم آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی
معاونت محترم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
و رئیس محترم دانشکاه آزاد اسلامی
خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

۶- سید محمد کاظم نائینی

۳۱۹

دیر شورای اعلیٰ برنامه ریزی